בית המשפט המחוזי בירושלים

26 אוקטובר 2023

ת"צ 30543-03-20 ג'קסון נ' סלטי משני (1997) בע"מ

לפני כב' השופטת תמר בזק רפפורט, סגנית נשיא

<u>המבקש</u>	**דניאל ג'קסון** ע"י ב"כ עוה"ד שמעון גיגי ומתן פריידין
	נגד
<u>המשיבה</u>	**סלטי משני (1997) בע"מ** ע"י ב"כ עוה"ד נועם מחלב וקובי בר-און

<u>פסק דין</u>

בקשה לאישור הסדר פשרה בתובענה ייצוגית (להלן – הבקשה), בהתאם לסעיפים 19-18 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן – החוק).

עם קבלת הבקשה לאישור הסדר הפשרה, נערך פרסום אודותיה כדין. המועד להגשת התנגדויות חלף בלא שהוגשו התנגדויות. אף הגורמים המקצועיים במדינה לא מצאו לנכון להביע עמדה. דיון בבקשה התקיים ביום 5.6.2023 בעקבותיו נערכו שינויים מסוימים בהסדר הפשרה, לאור הערותיי, והוגשו אסמכתאות, ועתה אדרש לבקשה לאשר את הסדר הפשרה במתכונתו המתוקנת. אחר שעיינתי במה שהוגש ושקלתי את מה שנאמר, מוצאת אני כי ראוי לאשר את הסדר הפשרה המתוקן אליו הגיעו הצדדים, כפי שיבואר.

עניינה של התובענה בתמצית

1. עניינו של ההליך שלפני בתובענה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית (להלן – בקשת האישור) שהגיש המבקש כנגד סלטי משני (1997) בע"מ (להלן – המשיבה). המשיבה מייצרת סלטים ומוצרי מזון אותם היא מוכרת בשלוש חנויות – בראשון לציון, במודיעין וברחובות. לכתחילה, עניינה של בקשת האישור בשניים – ראשית, בטענת המבקש כי המשיבה נמנעת מהפחתת משקל אריזות קופסאות הפלסטיק, וזאת בניגוד להוראות הדין הצריכות לעניין. על פי הנטען, אין המדובר בסכומים זניחים שכן, למשל, צרכן הרוכש כעשרה סוגי סלטים הארוזים בקופסאות קטנות ישלם רק בגין קופסאות האוכל, 13 ₪. לדברי המבקש, בהגיעו לקופה בחנות המשיבה בעיר מודיעין הבחין בשלט בו נכתב כי "משקל האריזה מתווסף לשקילת מוצרים בתפזורת וכי יש אפשרות לבקשת הלקוח לארוז המוצר בשקית ניילון/ נייר, ככל שניתן לארוז המוצר בשקית ניילון/נייר".

עוד לטענת המבקש, תחת הצגת מחיר מוצריה השונים בסמיכות אליהם כנדרש, הסתפקה המשיבה בהצבת שלט בחנויותיה ובו פירוט מחירי מוצריה. על פי הנטען, בהתנהלותה זו הטעתה המשיבה את ציבור צרכניה בניגוד להוראות חוק הגנת הצרכן, התשמ"א – 1981 האוסר על הטעייה; הפרה את חוק החוזים; עשתה עושר ולא במשפט; הפרה את הוראות פקודת הנזיקין [נוסח חדש] לעניין רשלנות, תרמית והפרת חובה חקוקה ועוד כיו"ב. עוד נטען כי המשיבה בהתנהלותה הפרה את הנחיות הממונה על הרשות להגנת הצרכן ולסחר הוגן באשר למכר מוצרים הנארזים בבית העסק שעניינן הן באופן הצגת מחיר המוצרים כאמור הן בהנחיות להפחתת משקל אריזת המוצרים ועוד כיו"ב. נטען כי הבקשה עומדת בתנאים הקבועים בחוק לצורך בירורה כייצוגית.

2. ביום 4.2.2021 הגישה המשיבה תשובתה לבקשת האישור בגדריה טענה כי הסמכות המקומית לדון בבקשת האישור ובתובענה מסורה לבית המשפט המחוזי מרכז בהינתן שמרבית לקוחות המשיבה הם תושבי המרכז.

לגוף הדברים, דחתה המשיבה את טענות המבקש. בתשובתה הבהירה המשיבה כי אכן עד סוף שנת 2017 חייבה את לקוחותיה בגין האריזה וזאת על פי מחיר המוצר אותו רכשו ולא בוצעה הפחתה של משקל האריזה בעת הקנייה. נטען כי המשיבה קיבלה בשעתו ייעוץ משפטי לפיו די בשלט בו נתקל המבקש כמפורט לעיל כדי להוות גילוי נאות המכשיר גביית תשלום בגין אריזת מוצרי המזון. מכל מקום, המשיבה שינתה את דרכיה בשלהי שנת 2017 כך שהקופות בשלוש החנויות שהיא מפעילה תוכנתו להפחית את משקל האריזה במעמד הקנייה, ואולם בשגגה, על אף השינוי המתואר במדיניותה, לא הוסר השלט בו נתקל המבקש. מיד עם הגשת בקשת האישור פעלה המשיבה להסרתו. עוד הבהירה המשיבה בתשובתה לבקשת האישור כי על אף השינוי האמור במדיניותה כך שהחל משלהי שנת 2017 היא איננה מחייבת את לקוחותיה בעלות האריזה, הדבר לא בא לידי ביטוי בחשבוניות שהונפקו לצרכנים עד ראשית מרץ 2020. נטען כי בעקבות פנייה של לקוחה תוכנתו הקופות בסניפים כך שממועד זה ניתן לראות בחשבונית הניתנת ללקוחות המשיבה כי משקל האריזה נוכה. לאור האמור טענה המשיבה כי המבקש חסר תום לב ונעדר עילת תביעה אישית שכן לו היה שוקל את המזון שרכש היה מגלה כי הלכה למעשה לא חויב בגין מוצרי האריזה כנטען על ידו.

בכל הנוגע לטענות המבקש לגבי הצגת מחירי המוצרים נטען כי אין באלה ממש בנסיבות בהן בנוסף מחירון המוצרים אשר תלוי על הקיר מאחורי דלפק השירות ותיעוד ממנו צורף לבקשת האישור, נתלה בחנויות המשיבה שילוט נוסף על הדלפק בו נמצאים המוצרים כך שליד כל

קבוצת מוצרים – 14 במספר – נתלה מחירון המאפשר ללקוח לדעת בקלות את מחיר המוצרים. עוד הובהר כי השילוט ביחס לקבוצות המוצרים הקטנות נעשה באופן זה גם מטעמי היגיינה ועל מנת לעמוד בדרישות משרד הבריאות.

זאת ועוד, המשיבה עמדה על כך שבחנויותיה בכל רגע נתון נמצאים, כתלות בעומס, בין עובד אחד לשלושה שתפקידם מתן שירות ללקוחותיה, לרבות מתן מענה לשאלות, גם בנוגע למחירי המוצרים. הובהר כי כל קניה בהכרח מלווה במתן שירות. אשר לחנות בראשון לציון נטען כי שטחה קטן מ- 100 מ"ר ועל כן תקנות הגנת הצרכן (מחיר ליחידת מידה), תשס"ח-2008 אינן חלות לגביה. אשר לחנות המשיבה באזור התעשייה שילת בעיר מודיעין הובהר כי זו החלה לפעול רק ביום 3.5.2016.

בין היתר על רקע כל האמור טענה המשיבה כי למצער יש לצמצם את היקפי הקבוצה בהתאם לעובדות כפי שתוארו על ידה. נטען כי הערכות המבקש ביחס לגודל הקבוצה ולנזקים שנגרמו על פי הנטען לחברים בה, מופרזים.

1. בתגובתו לתשובת המשיבה לבקשת האישור כפר המבקש בטענותיה ודחה אותן מכל וכל. אחר הדברים האלה נערך דיון בבקשת האישור בעקבותיו הסכימו הצדדים לפנות לגישור. בהמשך לכך, ביום 31.1.2023 הוגשה בקשת הצדדים לאישור הסדר הפשרה. כפי שצוין בפתח הדברים, עם קבלתה הוריתי על פרסומה כדין. ביום 20.3.2023 הודע כי הגורמים המקצועיים במדינה לא מצאו לנכון להעיר ביחס לבקשה, לחיוב או לשלילה. ביום 5.6.2023 נערך דיון בבקשה בעקבותיו נערכו תיקונים מסוימים בהסדר הפשרה, כפי שיפורט להלן.

הסדר הפשרה

2. תחת הסדר הפשרה הוגדרו 'חברי הקבוצה המיוצגת' כ"כלל הצרכנים אשר רכשו בסניפי החברה, מוצרים באריזה שקילה ואשר חויבו עבור משקל האריזה כמשקל המוצרים מבלי שהופחתה להם משקל האריזה, בתקופה המתחילה 7 שנים טרם הגשת התובענה דנן ועד למועד אישור הסדר פשרה זה" (סעיף 6.2 להסדר הפשרה המתוקן).

3. אשר לעתיד – בגדרי הסדר הפשרה הצהירה המשיבה כי בעקבות בקשת האישור, החל מחודש מרץ 2020, הפחיתה את משקלן המלא של האריזות ממשקל המוצרים וכי הפחתה זו מקבלת ביטוי ברור בחשבונית/ בקבלה הניתנת ללקוח בקופה במעמד הרכישה.

4. אשר לפיצוי ביחס לעבר – סכום הפיצוי לעבר הועמד על ידי הצדדים בגדרי הסדר הפשרה על סך של 2,250,000 ₪. הובהר בידי הצדדים כי בהתאם לנתוני המשיבה סך העסקאות בתקופה הרלבנטית אינו עולה על 1,350,000 עסקאות מהן יש להפחית שיעור של 30% שהוא היקף העסקאות בהן לא נמכרים מוצרים שקילים לגביהם אין הטענה לאי הפחתת משקל האריזה רלבנטית. אם כן, סך כל העסקאות הרלבנטיות עומד על 945,000 עסקאות. בהינתן שבממוצע בכל עסקה נמכרות 3 אריזות במשקל ממוצע של 0.024 ובעלות ממוצעת של 30 ₪ לק"ג הרי שסכום הפיצוי המוערך עומד על 2,041,200 ₪. לסכום זה הוסכם להוסיף סך נוסף של 208,800 ₪ כמקדם ביטחון כך שסכום הפיצוי המיועד לציבור בגדרי הסדר הפשרה הועמד, כאמור, על סך כולל של 2,250,000 ₪.

5. בהמשך להערות בית המשפט בדיון הוצע בגדרי הסדר הפשרה כי סכום זה יועבר לחברי הקבוצה בשני אופנים, וזאת בשים לכך שעל פי הנטען חלק נכבד מלקוחותיה של המשיבה הינם לקוחות חוזרים. הראשון – באמצעות הפחתות מחיר בשיעור קבוע של 7% על מגוון של מחצית ממוצרי הסלטים בתפזורת הנמכרים בחנויות המשיבה משך תקופה של לכל היותר 30 חודשים, ובסך כולל של 1,250,000 ₪. נקבע כי הפחתת המחיר תיעשה על דרך של "הנחה עיוורת" כך שלא יצוין בסמוך למוצרים כי ניתנת לגביהם הנחה ומתן ההנחה תוצג ללקוח רק במסגרת החשבונית הניתנת לו בקופת הסניף. על גבי החשבונית יצוין כי ההנחה ניתנת בעקבות הסדר הפשרה בהליך זה. בהתאם להערות בית המשפט הוסכם כי ככל ומחירים של הסלטים בתפזורת לא ישתנה אזי לא יוצמד למדד המחירים לצרכן סכום ההנחה המצטבר עד מועד סיום ההטבה. ברם ככל ויהיה שינוי במחירון אזי סכום ההטבה יוצמד למדד כאמור.

כן הוסכם כי בפרק זמן של עד 30 חודשים שתחילתם 30 יום מהיום, המשיבה תתרום מוצרי מזון מתוצרתה במשקל 33 טון המשקף שווי של 1,000,000 ₪ לעמותות העוסקות בסיוע לנזקקים בכפוף לכך שהעמותות יאספו את המוצרים המיועדים לתרומה ממפעל המשיבה. צוין כי נעשה בירור מול עמותת פתחון לב (ע"ר) ועמותת משולחן לשולחן – לקט ישראל (ע"ר), ואלו ערוכות לביצוע איסוף ושינוע מוצרים באמור.

עוד הוסכם כי אם בתקופה שנקצבה (להלן – תקופה ההטבה) לא ימוצו סכומי הפיצוי, תוך 60 יום מתום תקופת ההטבה, תועבר היתרה לידי הקרן לניהול ולחלוקת כספים הנפסקים כסעד, שהוקמה מכוח סעיף 27א (א) לחוק.

החברה התחייבה לנהל בקרה שוטפת על מימוש הפיצוי, על ידי מערך המחשוב והכספים שלה, כך שניתן יהיה להגיש דו"ח מפורט של סכום הפיצוי שניתן בכל קניה וקניה וכן דו"ח הכולל את סכום הפיצוי הכולל שמומש.

6. ויתור ומעשה בית דין – הוסכם כי בכפוף לאישורו, יקים ההסדר מעשה בית דין כלפי המבקש וכלפי הקבוצה בנושא ההליך, ובכפוף ליישומו מוותרים המבקש וחברי הקבוצה על כל טענה זכות או עילה הקשורה בהליך ובנטען בו, הכל כמפורט בהסדר הפשרה.

דיון

7. מוצאת אני את ההסדר במתכונתו העדכנית כהסדר ראוי, הוגן וסביר. בבסיסו בקשת אישור שהציגה לכאורה עילת תביעה בכל הנוגע לאי הפחתת משקל אריזות, וההסדר שהוצג מספק מענה מתאים לטענה זו ומיטיב עם הציבור חברי הקבוצה במידה ובאופן משביעי רצון.

כך, אשר להתנהלות בעתיד – לצד הצהרתה כי הפחתת משקל אריזה נעשתה אצלה בפועל מאז שנת 2017, הצהירה המשיבה כי מאז הוגשה בקשת האישור, במרץ 2020, היא מפחיתה את מלוא משקל האריזה מהמשקל הכולל בו מחויב לקוח, תוך שהדבר אף מוצא את ביטויו בבירור בחשבונית/ קבלה הניתנת ללקוח.

אשר לפיצוי בגין ההתנהלות בעבר – המשיבה הציגה נתונים מפורטים שנתמכו בתצהיר בעלים, בתצהיר מנכ"ל ובאישור רו"ח אודות מכירותיה. על יסוד אלו הוערך היקף הקופסאות השקילות שנמכרו בתקופה הרלבנטית ובהינתן משקל האריזות כפי שעמד עליו המבקש בבקשת האישור, הוערך ההיקף הכספי הכולל של חיוב לקוחות בעבר בגין משקל אריזות. מנתון זה נגזר סכום הפיצוי. בהינתן כל זאת, לרבות הטענה כי בפועל הופחת משקל אריזות מהמחיר שנגבה מהלקוחות עוד מאז שנת 2017, נראה שסכום הפיצוי הכולל שהוסכם ראוי בהחלט ומספק מענה לנטען בבקשת האישור.

אשר לאופן מתן הפיצוי - זיהוי וזיכוי אישי של כל חבר מחברי הקבוצה לפי רכישותיו איננו נראה מעשי מטבע הדברים. בהתאם, ההסכמה בדבר העברתו לטובת הציבור במתכונת המשולבת האמורה לעיל לפרטיה, מהווה סעד הולם לטענות שבבקשת האישור. בוודאי שכך בהינתן שמדובר בהסדר פשרה.

אשר לטענה בדבר אי סימון מחיר – ב"כ המבקש הסביר כי הסדר הפשרה איננו כולל שינוי התנהלות או פיצוי בקשר עם טענה זו, משום שנטען שהוצג אישור מיקרוביולוג, שאין להציג מחיר בתצוגת הסלטים בתפזורת בעצמה, וכן מביקור חוזר בחנות הוא נוכח לראות שעל המקרר, בצד, מוצג מחירון. הסבר זה הניח את דעת המבקש בכל הנוגע לעילה נטענת זו, ומשאלו פני הדברים אינני מוצרת פגם בהסדר הפשרה בהקשר זה.

עילות התביעה ושאלות משותפות

8. עילות התביעה שפורטו בבקשת האישור הן הטעיה צרכנית וחוזית; הפרת חובה חקוקה; עשיית עושר ולא במשפט; רשלנות; תרמית; הפרת חוזה וחוסר תום לב. בקשת האישור העלתה שאלות משותפות ובכללן אופן התנהלותה של המשיבה במכירת מוצריה והנפקות המשפטית של אי הפחתת משקל אריזות במכירה.

מינוי בודק

9. בהתאם להנחיותיי, כאמור, צרפה המשיבה תצהירים ואישור רו"ח בתמיכה לנתוני המכירה עליהם התבסס אומדן הנזק והיקף הפיצוי. לאור הנתונים שהוצגו, נראה כי ניתן להיעתר לבקשה להימנע ממינוי בודק, שכן הנתונים שבבסיס ההסדר הוצגו בפניי באופן שהניח את דעתי. בנוסף, הוסכם על מעקב ממוחשב אודות היקף יישום ההסדר במהלך המכירות, ואף בכך יש כדי להועיל. אשר להכרעה בדבר סבירות ההסדר, הערכת סיכוניו וסיכויו – מדובר בעניין משפטי מובהק שאינו דורש מומחיות שאינה מצויה בידי בית המשפט. בהתאם, מקובלת עליי עמדת הצדדים כי ניתן להימנע ממנוי בודק לפי סעיף 19 (ב)(1) לחוק, וכך אני מורה.

גמול ושכר טרחה

10. הצדדים המליצו על גמול ושכ"ט בסכום כולל של 470,000 ₪ בצירוף מע"מ, שישולמו לשיעורין, כשבשים לב לתקופת ההטבה שאיננה קצרה, התשלום שישולם לאחר תום תקופת ההטבה יוצמד למדד כפי שהיה ידוע במועד הסדר הפשרה המתוקן.

11. בהינתן מכלול הנסיבות, השלב בו הסתיים ההליך, מידת חשיבותו הציבורית, כמו גם העובדה שאין מדובר בתביעה ייצוגית בנושא חדשני ומורכב ומידת הסיכון המוגבלת ליזמי ההליך הנגזרת מכך - משהסתיים ההליך בפשרה אינני רואה הצדקה לאשר גמול ושכ"ט בסכום העולה

כדי כ 20% מסכום הפיצוי, כפי שהומלץ. הדברים אמורים במשנה תוקף ששווי עיקר ההטבה נאמד במונחי עלות למשיבה.

12. הגמול יעמוד איפה על סך 40,000 ₪ ושכ"ט עוה"ד על סך 220,000 ₪. שניהם בצירוף מע"מ. הגמול ו-70% משכה"ט ישולמו בשלושה תשלומים חודשיים שווים, החל מ - 1.12.23 ; יתרת שכר הטרחה, כשהיא צמודה למדד כפי שהיה ידוע במועד הסדר הפשרה המתוקן, תשולם בכפוף להחלטה שיפוטית שתינתן לאחר דיווח על ביצוע מלוא התחייבויות המשיבה לפי הסדר הפשרה.

סוף דבר

13. לאור כל האמור, מאושר הסדר הפשרה כמפורט לעיל.

14. הגמול ושכר הטרחה ישולמו על ידי המשיבה בהתאם לסכומים למועדים ולמתכונת שנקבעו לעיל.

15. עד ליום 10.11.23 יפרסמו הצדדים על חשבון המשיבה, הודעה בדבר אישור הסדר הפשרה בהתאם לסעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות בשני עיתונים יומיים. נוסח ההודעה יתואם בין הצדדים ויובא לאישור עד ליום 5.11.23.

ב"כ המבקש ישלחו העתק מפסק הדין למנהל בתי המשפט, לצורך רישומו בפנקס התובענות הייצוגיות.

התיק יובא לפניי ביום 6.11.23.

ניתן היום, י"א חשון תשפ"ד, 26 אוקטובר 2023, בהעדר הצדדים.

תמר בזק רפפורט, שופטת
סגנית הנשיא